

Linas Tamulynas

**KAPSTATŲ LAIDOJIMO VIETOS
(KAPSTATŲ K., ENDRIEJAVO SEN., KLAIPĖDOS R.)
ARCHEOLOGINIŲ ŽVALGOMŲJŲ TYRINĖJIMŲ
2008 M. ATASKAITA**

(atsiskaitymas už 2008-10-14 leidimą Nr. 226)

Savavališkai įrengtas smėlio karjeras Kapstatų laidojimo vietos teritorijoje. 2007 m.

VILNIUS 2009

TURINYS

IVADAS	3
2008 M. LAUKO TYRINĖJIMŲ DUOMENYS	4
Perkasa Nr. 1	4
<i>Kapas Nr. 1</i>	4
<i>Kapas Nr. 2</i>	4
Perkasa Nr. 2	5
Perkasa Nr. 3	5
Perkasa Nr. 4	5
APIBENDRINIMAS IR IŠVADOS	6
LAUKO TYRINĖJIMŲ FOTOFIKSACIJA	7
ŽEMĖLAPIAI, PLANAI, BRĖŽINIAI	13
RADINIŲ SĄRAŠAS IR FOTOFIKSACIJA	18
PRIEDAI	19

IVADAS

Kapstatų kaime esanti laidojimo vieta aptikta 2007 m., kai savavališkai įrengtame žvyro – smėlio karjere aptikta žmogaus kaulų. Ši informacija 2007-10-27 buvo išplatinta Klaipėdos r. Laikraštyje „Banga“, (Aukštuolytė 2007), apie radimvietę informuota seniūnija, Klaipėdos r. Savivaldybė, Kultūros paveldo departamento Klaipėdos teritorinis padalinys.

Klaipėdos teritorinis padalinys 2007-10-30 raštu (Nr.(1.32)2-Kl-101) kreipėsi į Kultūros paveldo departamentą, o šis 2007-11-29 į Kultūros paveldo centrą, kad būtų išaiškintas palaidojimų laikas ir laidojimo vietos tipas. 2007 m. gruodžio mėn. šios ataskaitos autorius (tuomet - Kultūros paveldo centro vyresnysis paminklotvarkininkas) kartu su Kultūros paveldo centro paminklotvarkininku Algirdu Skrupskeliu lankėmės Kapstatuose. Šalia savavališkai įrengto karjero aptikome keletą žmogaus kaulų fragmentų, tačiau vizualiai nei palaidojimų datavimas nei laidojimo vietos tipas nenustatyti.

2008 m. pagal sutartį su Lietuvos archeologijos draugija atlikti archeologiniai žvalgomieji tyrinėjimai Kapstatų laidojimo vietos spėjamoje teritorijoje. Tyrinėjimų tikslas – nustatyti spėjamos laidojimo vietos vertę ir saugotinos teritorijos ribas (žr. projektą – priedą Nr. 1). Tyrinėjimai vykdyti gavus Kultūros paveldo departamento 2008-10-14 leidimą Nr. 226 (žr. priedą Nr. 2).

Archeologiniai žvalgomieji tyrinėjimai vykdyti 2008 m. spalio mėn. 17-18 d. ir lapkričio mėn. 21 d. Į ekspediciją vyкта su tyrimų vadovo automobiliu Subaru Legacy (1,8 l), pagamintu 1992 m.

Tyrimuose be šios ataskaitos autoriaus dalyvavo Kultūros paveldo centro paminklotvarkininkas archeologas Algirdas Skrupskelis, archeologas Rytis Šiaulinskas ir Kernavės valstybinio kultūrinio rezervato darbuotoja, archeologijos magistrinių studijų spec. studentės Dovilė Baltramiejūnaitė.

2008 M. LAUKO TYRINĖJIMŲ DUOMENYS

2008 m. perkasmoms vietos pasirinktos aplink savavališkai įrengtą karjerą. Jų centrų koordinatės matuotos su DGPS Trimble GeoXT imtuvu, nekoreguotos (paklaida – iki 2 m).

PERKASA NR. 1

(žr. fotonuotraukas Nr. 1-8 p. 8-10, situacijos planą – brėžinius Nr. 2, 2A p. 15, 15a ir perkamos planą – brėžinį Nr. 4 p. 17)

Perkasa Nr. 1 kasta ties savavališkai įrengto karjero pv. kampu. Perkasa 2x3 m dydžio, trumposiomis kraštinėmis orientuota į š.š.v. ir p.p.r. suskirstyta 1x1 m dydžio kvadratais, juos numeruojant “šachmatų lentos” principu – iš v. į r. – raidėmis (A, B), iš p. į š. – skaičiais (1-3). Centro koordinatės (LKS-94) – 6175571.06, 358965.00.

Prieš pradėdant tyrimus ties perkamos r. kraštine nuvalytas karjero šlaitas, kuriame, apie 0,7 m gylyje išryškėjo žmonių kaulų fragmentai.

Nuėmus 0,4 m storio maišyto žvyro sluoksnį, perkasoje aptikti kelių kaukolių fragmentai: kv. A1 p. dalyje ir kv. B3 r. dalyje. Kapų duobių kontūrai grunte (žvyre su smėliu) neišryškėjo. Apie 0,6 m gylyje nuo dabartinio paviršiaus atsidengė dviejų mirusiųjų griaučiai:

Kapas Nr. 1

(žr. fotonuotraukas Nr. 4-6 p. 9, kapo planą – brėžinį Nr. 4 p. 17)

Kapo duobė aplinkiniame grunte neišsiskyrė. Spėjama, kad ji buvusi ovalo formos, apie 0,65 m pločio, orientuota v.-r. kryptimi, daugiau nei 1,6 m ilgio. Duobės užpildas – žvyras su smėliu.

Mirusiojo griaučių fragmentai aptikti 0,6 m gylyje, kv. B1, kaukolė – ant kv. A1-A2-B1-B2 sankirtos. Sprendžiant pagal išlikusius kaulus mirusysis palaidotas aukštiekninkas, galva į v. Rankos sulenktos apie 45° kampu, buvę padėtos ant juosmens. Iš kojų kaulų išlikę tik šlaunikauliai, kurių distaliniai galai nukasti. Griaučių aplinkoje rastos kelios vėnos (žr. rad. sqr. p. 18).

Kapas greičiausiai datuotinas XVIII-XIX a.

Kapas Nr. 2

(žr. fotonuotraukas Nr. 4-5, 7 p. 9-10, kapo planą – brėžinį Nr. 4 p. 17)

Kapo duobė aplinkiniame grunte neišsiskyrė. Spėjama, kad ji buvusi ovalo formos, apie 0,65 m pločio, orientuota v.š.v-r.p.r. kryptimi, daugiau nei 1,3 m ilgio. Duobės užpildas – žvyras su smėliu.

Mirusiojo griaučių fragmentai aptikti 0,6 m gylyje, kv. B1-B2. Sprendžiant pagal išlikusius kaulus mirusysis palaidotas aukštiekninkas, galva į v. Rankos sulenktos apie 90° kampu, plaštakos buvę padėtos ant pilvo. Iš kojų kaulų išlikę tik šlaunikauliai, kurių distaliniai galai nukasti.

Kapas greičiausiai datuotinas XVIII-XIX a.

Prie perkamos r. krašto, kv. B3 p.r. kampe, apie 0,7 m gylyje aptikta kaukolės dalis. Gali būti, kad tai dar vieno, visiškai nukasto kapo likučiai.

Perkasoje Nr. 1 ištirtas 6 kv. m plotas.

PERKASA NR. 2

(žr. fotonuotraukus Nr. 9-10 p. 10-11, situacijos planą – brėžinius Nr. 2, 2A p. 15, 15a)

Perkasa Nr. 2 kasta į r. nuo kalvos, ant kurios spėjama buvusi Kapstatų laidojimo vieta, apie 28 m į r. nuo perkamos Nr. 1. Centro koordinatės (LKS-94) – 6175572.01, 358996.13.

Perkasa 2x5 m dydžio, trumposiomis kraštinėmis orientuota į š. ir p.

Nuėmus 0,5 m storio žvyro su smėliu sluoksnį, perkasoje atidengtas gelsvas smėlis. Perkasimų nepastebėta.

Perkasoje Nr. 2 atidengtas 10 kv. m plotas, archeologiškai vertingų radinių ar objektų neaptikta.

Perkamos Nr. 3 ir Nr. 4 kastos 2008 m. gruodžio mėnesį, kai savavališkai iškastas karjeras buvo užpildytas atvežtu gruntu, jo pakraščiuose buvęs suvežtas gruntas išlygintas, tuo būdu sutvarkant buvusią laidojimo vietos teritoriją.

PERKASA NR. 3

(žr. fotonuotraukus Nr. 11-12 p. 11, situacijos planą – brėžinius Nr. 2, 2A p. 15, 15a)

Perkasa Nr. 3 kasta ant kalvos, ant kurios spėjama buvusi Kapstatų laidojimo vieta, apie 31 m į š.š.v. nuo perkamos Nr. 1. Centro koordinatės (LKS-94) – 6175599.68, 358942.68.

Perkasa 2 x 5 m dydžio, trumposiomis kraštinėmis orientuota į š. ir p.

Nuėmus 0,3 m storio velėnos sluoksnį, atidengtas rusvas žvyro su smėliu sluoksnį. Perkamos š.r. kampe išryškėjo perkasimo – melioracijos griovio kraštas. Kitų perkasimų neužfiksuota.

Perkasoje Nr. 3 atidengtas 10 kv. m plotas, archeologiškai vertingų radinių ar objektų neaptikta.

PERKASA NR. 4

(žr. fotonuotraukus Nr. 13-14 p. 12, situacijos planą – brėžinius Nr. 2, 2A p. 15, 15a)

Perkasa Nr. 4 kasta į š.r. nuo kalvos, ant kurios spėjama buvusi Kapstatų laidojimo vieta, apie 25 m į š.r. nuo perkamos Nr. 1. Centro koordinatės (LKS-94) – 6175597.16, 358977.74.

Perkasa 2x5 m dydžio, trumposiomis kraštinėmis orientuota į š. ir p.

Nuėmus 0,2 m storio maišyto žvyro, smėlio ir juodžemio sluoksnį, perkasoje atidengtas maišytas žvyras, gelsvas smėlis ir juodžemis. Šiaurinėje dalyje šio sluoksnio storis keli cm, pietinėje – iki 40 cm. Sluoksnis ypatingai kietas, sutrombuotas. Susidaręs greičiausiai išlyginant teritorijos paviršių.

Perkasoje Nr. 4 atidengtas 10 kv. m plotas, archeologiškai vertingų radinių ar objektų neaptikta.

APIBENDRINIMAS IR IŠVADOS

2008 m. atlikti archeologiniai žvalgomieji tyrinėjimai spėjamoje Kapstatų laidojimo vietoje, kur 2007 m. kasant žvyrą ir smėlį rasta žmogaus kaulų.

2008 m. ištirtas 36 kv. m plotas, aptikti 2 kapai (perkasoje Nr. 1). Mirusieji laidoti aukštiekninkai, galvomis į v., be įkapių. Kapo Nr. 1 aplinkoje aptikta kaltinių stačiakampio skerspjūvio vinių. Pagal šiuos duomenis Kapstatų laidojimo vieta datuotina XVIII (?) – XIX a. Ji saugotina kaip senosios kapinės.

Archeologas

Linas Tamulynas

LAUKO TYRINĖJIMŲ FOTOFIKSACIJA

Fotofiksaciją atliko ataskaitos autorius. Fotografuota su skaitmeniniu fotoaparatu Nikon D90 kintamo židinio objektyvu AF-S Nikkor 18-105 mm 1:3.5-5.6 G ED.

1.	<i>Savavališkai įrengto karjero kraštas.</i>	8
2.	<i>Žmonių kaulų fragmentai karjero pakraštyje.</i>	8
3.	<i>Perkasa Nr. 1 nuėmus viršutinį sluoksnį.</i>	8
4.	<i>Kapai Nr. 1 ir Nr. 2 iš p.p.r.</i>	9
5.	<i>Kapai Nr. 1 ir Nr. 2 iš š.š.v.</i>	9
6.	<i>Kapas Nr. 1 iš š.</i>	9
7.	<i>Kapas Nr. 2 iš š.</i>	10
8.	<i>Užkasta perkasa Nr. 1.</i>	10
9.	<i>Perkasa Nr. 2 po tyrimų.</i>	10
10.	<i>Užkasta perkasa Nr. 2.</i>	11
11.	<i>Perkasa Nr. 3 po tyrimų.</i>	11
12.	<i>Užkasta perkasa Nr. 3.</i>	11
13.	<i>Perkasa Nr. 4 po tyrimų iš p.</i>	12
14.	<i>Užkasta perkasa Nr. 4.</i>	12
15.	<i>Kapstatų laidojimo vieta iš š.v.</i>	12

1. Savavališkai įrengto karjero kraštas.

2. Žmonių kaulų fragmentai karjero pakraštyje.

3. Perkasa Nr. 1 nuėmus viršutinį sluoksnį (0,4 m gylyje).

4. Kapai Nr. 1 ir Nr. 2 iš p.p.r.

5. Kapai Nr. 1 ir Nr. 2 iš š.š.v.

6. Kapas Nr. 1 iš š.

7. Kapas Nr. 2 iš š.

8. Užkasta perkasa Nr. 1.

9. Perkasa Nr. 2 po tyrimų.

10. Užkasta perkasa Nr. 2.

11. Perkasa Nr. 3 po tyrimų.

12. Užkasta perkasa Nr. 3.

13. Perkasa Nr. 4 po tyrimų iš p.

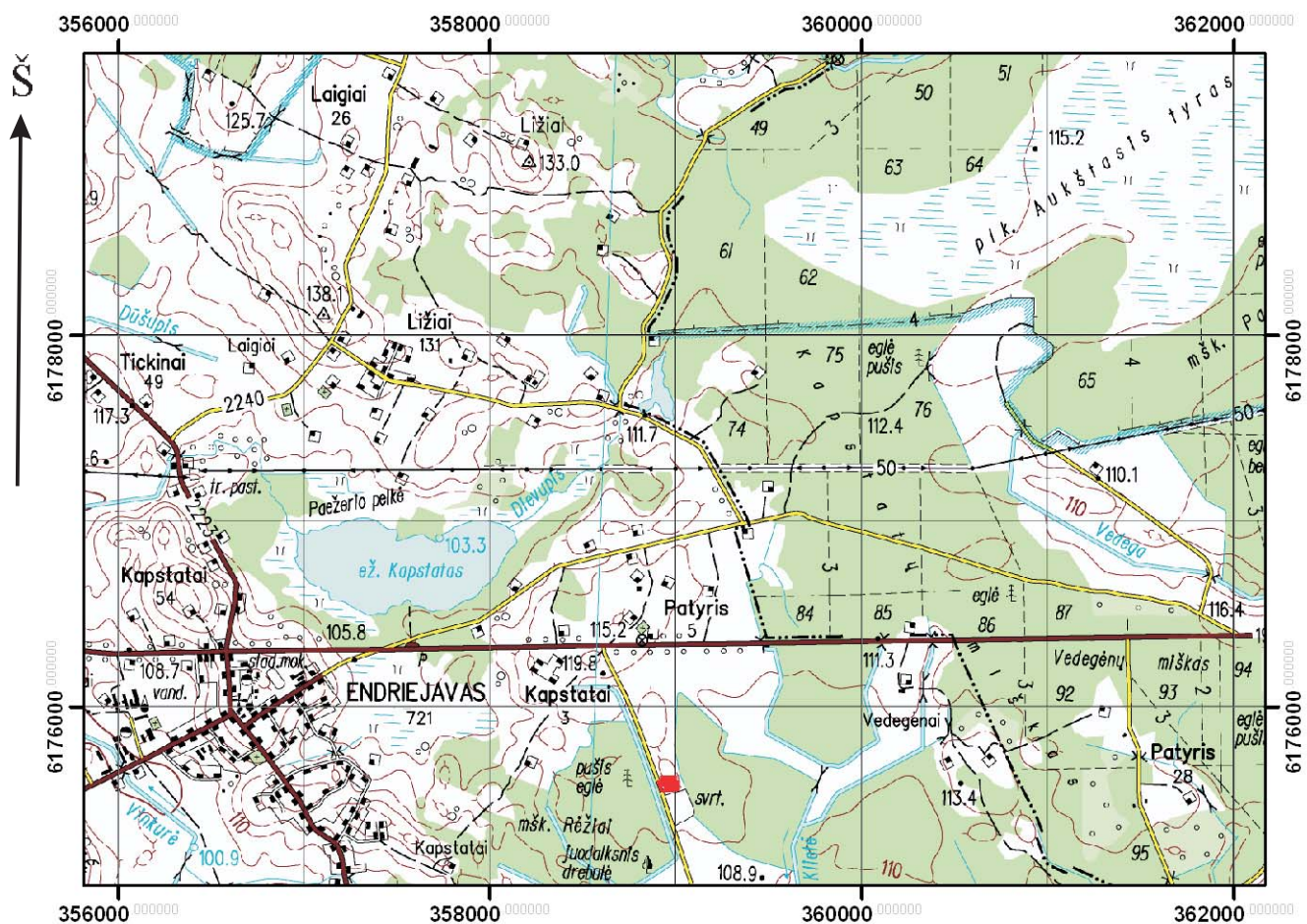
14. Užkasta perkasa Nr. 4.

15. Kapstatų laidojimo vieta iš š.v.

ŽEMĖLAPIAI, PLANAI, BRĖŽINIAI

1.	<i>Kapstatų laidojimo vietos situacijos planas. M 1: 50000.</i>	14
2.	<i>Kapstatų laidojimo vietoje 2008 m. tirtų perkasų situacijos planas. M 1: 4000</i>	15
3.	<i>Sutartiniai ženklai</i>	16
4.	<i>Perkasos Nr. 1 ir kapų Nr. 1 bei Nr. 2 planas. M 1: 20.</i>	17

0 2 km

*Kapstatų laidojimo vietos archeologiniai
žvalgomieji tyrimai 2008 m.*

*Kapstatų laidojimo vietos
situacijos planas. M 1: 40000*

BRAIŽĖ :

L. TAMULYNAS

ARCHEOLOGAS :

L. TAMULYNAS

LAPO
NR.

1

VISO
LAPŲ

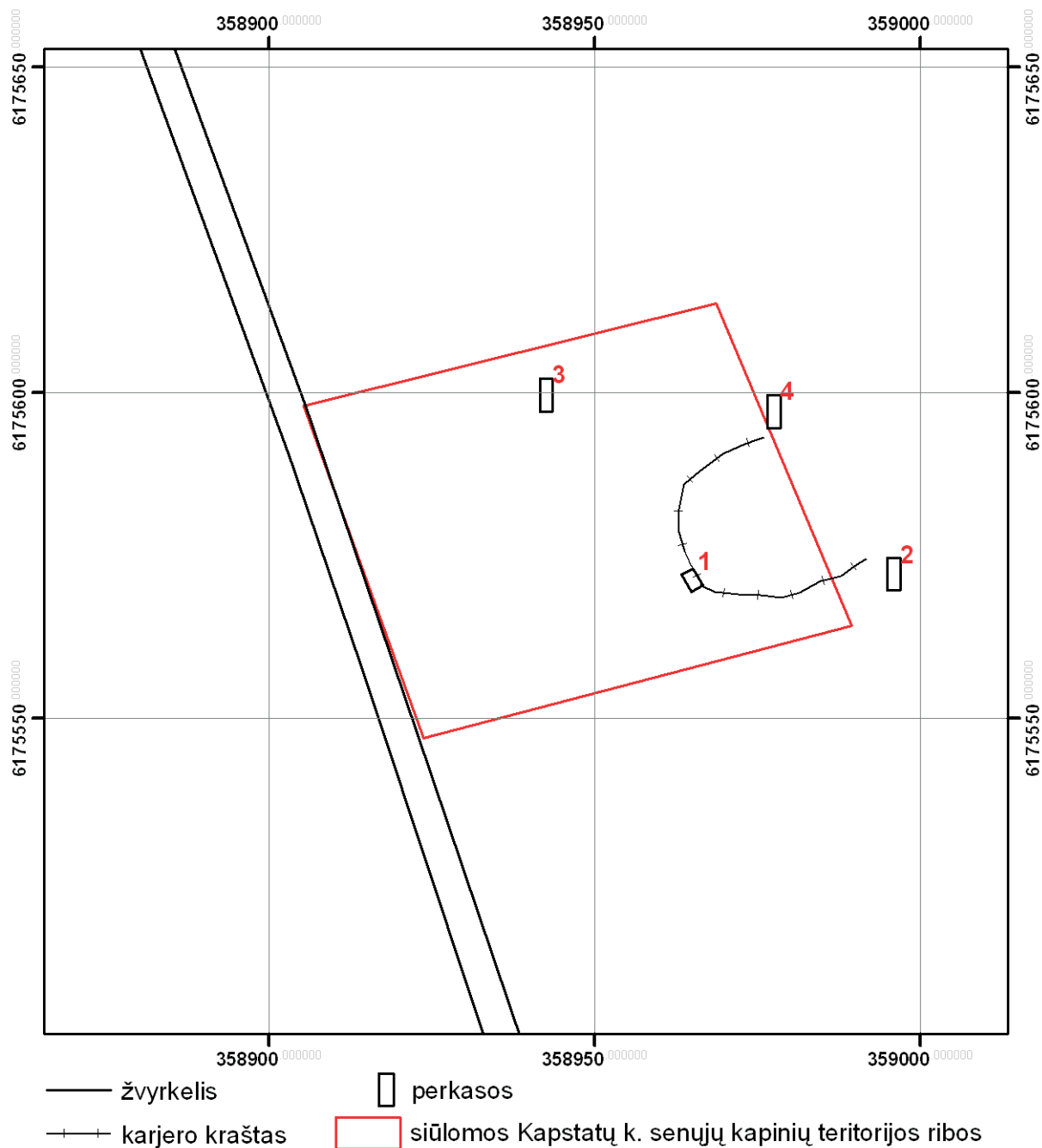
4

- perkastos ir jų numeriai
- Kapstatų laidojimo vietos teritorija

0 200 m

Kapstatų laidojimo vietos archeologiniai žvalgomieji tyrimai 2008 m.			Kapstatų laidojimo vietos 2008 m. tirtų perkasų situacijos planas. M1:4000			
BRAIŽĖ :	L. TAMULYNAS					
ARCHEOLOGAS :	L. TAMULYNAS		LAPO NR.	2	VISO LAPŲ	4

0 50 m

*Kapstatų laidojimo vietos archeologiniai
žvalgomieji tyrimai 2008 m.*

*Kapstatų laidojimo vietos 2008 m.
tirtų perkastų situacijos planas. M1:1000*

BRAIŽĖ :

L. TAMULYNAS

ARCHEOLOGAS :

L. TAMULYNAS

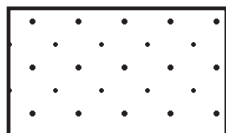
LAPŲ
NR.

2A

VISO
LAPŲ

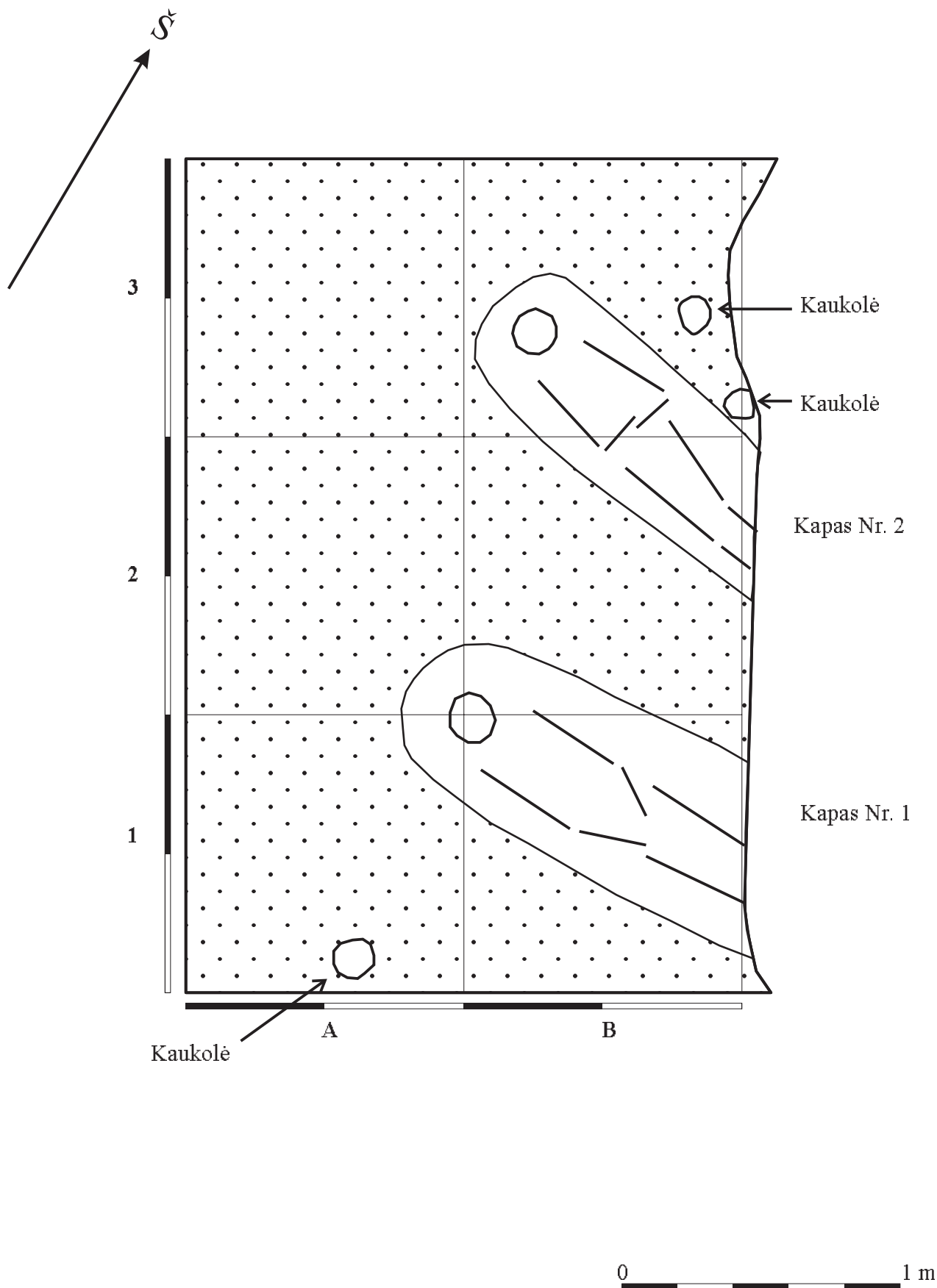
4

SUTARTINIAI ŽENKLAI

- Žvyras

<i>Kapstatų laidojimo vietos archeologiniai žvalgomieji tyrimai 2008 m.</i>			<i>Sutartiniai ženklai, naudoti perkasių planuose ir sienelių brėžiniuose</i>			
BRAIŽĖ :	L. TAMULYNAS		LAPO NR.	3	VISO LAPŲ	4
ARCHEOLOGAS :	L. TAMULYNAS					

Kapstatų laidojimo vietos archeologiniai žvalgomieji tyrimai 2008 m.			Perkasos Nr. 1 ir kapų Nr. 1 ir Nr. 2 planas. M 1: 20.			
BRAIŽĖ :	L. TAMULYNAS		LAPO NR.	4	VISO LAPŲ	4
ARCHEOLOGAS :	L. TAMULYNAS					

RADINIŲ SĄRAŠAS IR FOTOFIKSACIJA

Fotofiksaciją atliko ataskaitos autorius. Fotografuota su skaitmeniniu fotoaparatu Nikon D90 su kintamo židinio objektyvu AF-S Nikkor 18-105 mm 1:3.5-5.6 G ED.

Kapo Nr. 1 aplinkoje rastos vinys ir kiti metliniai daiktai.

Vinys – kaltinės, stačiakampio skerspjuvio, iki 7 cm ilgio, apskritomis plokščiomis, iki 2 cm skersmens galvutėmis. Visi šie daiktai užkasti kartu su griaučių liekanomis perkastos Nr. 1 vietoje.

PRIEDAI:

- 1.** *Kapstatų laidojimo vietos tyrimų projekto su priedu kopija* **2 lapai**
- 2.** *Archeologinių žvalgomųjų tyrimų Kapstatų laidojimo vietoje 2008-10-14 leidimo Nr. 226 kopija* **1 lapas**
- 3.** *Kapstatų laidojimo vietoje rastų kaulų osteologinė analizė (atliko prof. R. Jankauskas)* **1 lapas**
- 4.** *CD su Kapstatų laidojimo vietos archeologinių žvalgomųjų tyrinėjimų 2008 m. duomenimis (ataskaita, fotofiksacija, brėžiniai, GPS duomenys ir kt.)* **1 CD**